
Informacija o gospodarskim kretanjima

veljača 2017.

Sažetak

Krajem 2016. nastavila su se povoljna gospodarska kretanja. Ostvaren je tako snažan rast industrijske proizvodnje i robnog izvoza, a povećan je i realni promet od trgovine na malo, dok se pad građevinske aktivnosti usporio. Trend povećavanja godišnje stope promjene potrošačkih cijena nastavio se te je ona u prosincu ušla u pozitivno područje. Monetarna kretanja u 2016. obilježilo je intenzivnije kreditiranje domaćih sektora u odnosu na nekoliko prethodnih godina, čemu je poglavito pridonio nastavak oporavka plasmana poduzećima te, manjim dijelom, stanovništvu, koje je prvi put nakon sedmogodišnjeg razduživanja zabilježilo prirast plasmana. Dostupni podaci za drugu polovinu godine pokazuju kako su se u tom razdoblju nastavila povoljna fiskalna kretanja pa bi manjak opće države na razini cijele 2016. mogao biti znatno niži u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Dug opće države na kraju listopada bio je niži nego krajem 2015., ponajprije zbog povoljnog utjecaja tečaja.

Nakon zamjetnog intenziviranja gospodarske aktivnosti u trećem tromjesečju mjesecni pokazatelji upućuju na povoljna kretanja i u četvrtom tromjesečju 2016.¹ Tako je industrijska proizvodnja krajem protekle godine porasla za čak 6,4% u odnosu na prosjek prethodna tri mjeseca (Slika 3.), čime se približila razinama zabilježenima u razdoblju prije početka gospodarske krize. Promatra li se prema glavnim industrijskim grupacijama, povoljna kretanja u industriji posljedica su povećanja proizvodnje kod svih komponenata GIG-a, pri čemu je najsnažniji rast ostvaren u proizvodnji energije (Slika 4.). Podaci razvrstani prema djelatnostima NKD-a također upućuju kako je rast industrijske proizvodnje bio široko rasprostranjen. Nadalje, realni se promet od trgovine na malo u posljednjem tromjesečju 2016. nastavio povećavati te je, u usporedbi s prethodna tri mjeseca, ostvaren rast od čak 1,3% (Slika 7.). S druge strane, indeks građevinskih radova istodobno je nastavio padati, no pad se nastavio usporavati. Tako je kretanjima pridonijelo intenziviranje građevinske aktivnosti sektora opće države, na što upućuje snažan porast radova na ostalim građevinama tijekom studenoga (slike 5. i 6.). Kada je riječ o očekivanjima glede gospodarskih kretanja u budućnosti, rezultati anketa o potrošačkom i poslovnom optimizmu s kraja 2016. kao i na početku ove godine upućuju na nastavak povoljnih trendova potrošačkog i poslovnog optimizma. Porast optimizma posebno je vidljiv u očekivanjima potrošača (Slika 8.).

U četvrtom tromjesečju 2016. ponovno se ubrzao rast zaposlenosti. Tako je broj zaposlenih u odnosu na prethodno tromjeseče 2016. porastao za 0,5%, pri čemu je zaposlenost rasta u svim djelatnostima. Pritom ipak glavninu ukupnog porasta objašnjava povećanje broja zaposlenih u uslužnim djelatnostima privatnog sektora, no zamjetan je bio i doprinos industrije (Slika 14.). Nezaposlenost se u istom razdoblju nastavila smanjivati, iako nešto slabijim intenzitetom nego u prvoj polovini 2016. godine. Pritom su smanjenju broja nezaposlenih značajnije pridonijela brisanja iz evidencije zbog ostalih razloga nego novo zapošljavanje. U skladu sa smanjivanjem broja nezaposlenih nastavila se smanjivati administrativna stopa nezaposlenosti koja je u četvrtom tromjesečju 2016. iznosila 14,1% (u odnosu na 14,5% u trećem tromjesečju). Posljednji podaci iz Ankete o radnoj snazi dostupni za treće tromjeseče 2016.² također potvrđuju povoljna kretanja nezaposlenosti, pa je tako anketna stopa nezaposlenosti u razdoblju od srpnja do rujna iznosila 11,8% u odnosu na

13,3% u drugom tromjesečju (Slika 15.). Kada je riječ o plaćama, nakon blagog smanjenja u trećem tromjesečju, krajem 2016. godine zabilježen je njihov razmjerno snažan rast (Slika 16.). Istodobno je, zbog ubrzanja rasta cijena, zabilježeno blago smanjenje realnih neto plaća.

Krajem 2016. godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena ušla je u pozitivno područje te je iznosila 0,2% (Tablica 1.). Porastu inflacije pridonijele su sve glavne komponente indeksa potrošačkih cijena (osim industrijskih proizvoda), a osobito cijene hrane (uključujući piće i duhan) i energije. Pritom se godišnji doprinos cijena hrane ukupnoj inflaciji u prosincu povećao na 0,4 postotna boda, dok se negativan doprinos cijena energije smanjio na -0,2 postotna boda (Slika 18.). Poskupljenje naftnih derivata u prosincu 2016. odražava kretanje cijena sirove nafte na svjetskom tržištu (Slika 19.). Naime, prosječna cijena barela sirove nafte tipa Brent na svjetskom tržištu u prosincu se povećala za oko 16% u odnosu na studeni zbog očekivanja da će se članice OPEC-a i druge zemlje proizvođači nafte pridržavati kvota za snižavanje proizvodnje dogovorenih krajem studenoga 2016. Godišnja stopa rasta cijena industrijskih proizvoda usporila se zbog nešto izraženijega sezonskog pojefinjenja odjeće i obuće u usporedbi s prosincem 2015. Temeljna inflacija u prosincu se blago ubrzala (na 0,5%, s 0,4% u studenome), ponajviše zbog povećanja godišnje stope promjene prerađenih prehrambenih proizvoda. Tome su najviše pridonijele cijene duhana koje su porasle zbog viših trošarina.

U robnoj je razmjeni s inozemstvom u listopadu i studenome 2016. zabilježeno znatno smanjenje manjka, kao rezultat zamjetnog rasta izvoza uz nešto slabiji rast uvoza u odnosu na prosjek prethodnog tromjesečja. Pritom je izvoz, nakon nepovoljnih ostvarenja u prethodnom tromjesečju, porastao za čak 11,5% (Slika 10.), čemu je pridonio rast izvoza nafte i naftnih derivata, dok se izvoz ostalih prijevoznih sredstava (uglavnom brodova) smanjio. Rast izvoza suženog agregata (6,7%) bio je široko rasprostranjen, unutar kojeg se izdvajaju medicinski i farmaceutski proizvodi, kapitalna oprema, električna energija, cestovna vozila te pojedini prehrambeni proizvodi. Istodobno je, nakon stagnacije u prethodnom tromjesečju, ukupni robni uvoz tijekom listopada i studenoga porastao za 3,4% (Slika 11.), što je ponajviše posljedica rasta uvoza nafte i naftnih derivata, dok je rast suženog agregata (1,0%) bio potaknut jačanjem uvoza kapitalne opreme i odjeće.

Tečaj kune prema euru većinom je aprecirao tijekom siječnja te je na kraju mjeseca iznosio 7,48 EUR/HRK, što je za 1,0% niža vrijednost nego na kraju prosinca 2016. (Slika 21.) Kuna je tijekom siječnja ojačala i prema većini ostalih valuta najvažnijih trgovinskih partnera, što je rezultiralo aprecijacijom indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune za 1,3% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca. Tome je, osim jačanja kune prema euru, pridonijela i aprecijacija domaće valute prema juanu renminbiju, turskoj liri i američkom dolaru, što je ponajprije rezultat

¹ Modelska ocjena gospodarskog rasta za posljednje tromjeseče 2016. upućuje na stagnaciju realnog BDP-a u odnosu na prethodno tromjeseče, s obzirom na vrlo visoku bazu iz trećeg tromjesečja kada je rastu znatno pridonio snažan izvoz turističkih usluga.

² Prilagodena stopa nezaposlenosti u navedenom razdoblju, koja se u izračunu stope nezaposlenosti koristi prethodno navedenim podacima HZMO-a umjesto podataka iz obrasca JOPPD, iznosila je 13,3% (u odnosu na 13,8% u trećem tromjesečju 2016.).

jačanja eura prema spomenutim valutama na svjetskom deviznom tržištu.

Eурсke referentne kamatne stope na početku 2017. godine zadržavale su se na izrazito niskim razinama pod utjecajem ekspanzivne monetarne politike ESB-a. Prekonoćna kamatna stopa na bankarskom tržištu europodručja EONIA u siječnju se pritom blago spustila na $-0,35\%$, a šestomjesečni EURIBOR na $-0,24\%$ (Slika 24.). I premije za rizik europskih zemalja s tržišta u nastajanju, uključujući Hrvatsku, početkom 2017. godine nastavile su se postupno smanjivati nakon njihova privremenog skoka u studenome 2016. (slike 24. i 25.) Unatoč tome, premija za rizik Hrvatske na kraju siječnja 2017. bila je i dalje najviša u odnosu na usporedive zemlje Srednje i Istočne Europe.

Uvjeti na domaćem novčanom tržištu na početku 2017. bili su pod utjecajem izrazito visoke likvidnosti potpomognute ekspanzivnom monetarnom politikom HNB-a. Nakon što je HNB u prosincu 2016. snažno kreirao primarni novac otkupom deviza od banaka, prosječni višak likvidnosti u siječnju porastao je na rekordnih 16,4 mld. kuna, s 9,2 mld. kuna koliko je iznosio u prosincu 2016. (Slika 50.) To se odrazilo na daljnje smanjenje prosječne ponderirane kamatne stope na prekonoćne kredite u izravnoj međubankovnoj trgovini koja je u siječnju pala na $0,13\%$ (Slika 50.). I kamatna stopa na jednogodišnje kunske trezorske zapise bez valutne klauzule u siječnju je bila na dosad najnižoj razini od $0,62\%$.

Kamatne stope na kredite smanjivale su se tijekom cijele 2016. godine, i za poduzeća i za stanovništvo (slike 28. i 29.). Pritom su se kamatne stope na investicijske kredite poduzećima uz valutnu klauzulu smanjile za više od jednoga postotnog boda i na kraju prosinca iznosile su $3,5\%$ (Slika 31.). Za stanovništvo je tijekom 2016. posebice bio zamjetan pad kamatnih stopa na prvi put ugovorene stambene kredite, iako je potkraj godine primjetljiv blagi porast kamatnih stopa na stambene kredite u kumanu. I kod kamatnih stopa na depozite u 2016. godini nastavio se višegodišnji trend pada. To se osobito odnosi na kamatne stope na nove orocene depozite stanovništva (Slika 34.) koje su u prosincu 2016. iznosile $0,81\%$ i bile upola niže nego godinu prije. Razlika između kamatnih stopa na ukupne nove kredite i depozite u 2016. blago se smanjila, no i dalje je premašivala šest postotnih bodova, dok se razlika kamatnih stopa na stanja kredita i depozita u 2016. zadržala neznatno ispod pet postotnih bodova (Slika 37.).

Monetarna kretanja u 2016. godini obilježio je snažan rast neto inozemne aktive (NIA) i stagnacija neto domaće aktive (NDA) monetarnog sustava (Slika 38.), što je dovelo do porasta ukupnih likvidnih sredstava (M4) za $4,7\%$, odnosno $5,3\%$ isključujući učinak promjene tečaja (Slika 46.). U strukturi M4 najsnaznije se povećala novčana masa M1, čija je stopa rasta dosegnula čak $18,1\%$ na kraju 2016. (Slika 45.), a tome je posebice pridonio rast depozitnog novca.

Kretanje ukupnih plasmana u 2016. bilo je zamjetno povoljnije u odnosu na nekoliko prethodnih godina (Slika 40.). Porast ukupnih plasmana od $1,1\%$ (na osnovi transakcija) pridonio je nastavak oporavka plasmana poduzećima ($3,1\%$) te manjim dijelom stanovništvu, koje je u 2016. prvi put nakon sedam godina zabilježilo povećanje plasmana od $0,5\%$ (slike 41. i 42.). S druge strane, nominalno su plasmani na kraju 2016. bili za $3,4\%$ manji u odnosu na kraj 2015., što odražava djelomični otpis kredita stanovništvu indeksiranih uz švicarski franak ($6,0$

mldr. kuna u razdoblju od studenoga 2015. do prosinca 2016.) te prodaju loših plasmana banaka (4,2 mldr. kuna u prvih devet mjeseci 2016.). Što se tiče kreditiranja države, plasmani banaka središnjoj državi u 2016. ostvarili su godišnji prirast od $3,0\%$ (na osnovi transakcija).

Bruto međunarodne pričuve tijekom siječnja 2017. povećale su se za $1,1$ mldr. EUR ($8,0\%$) u odnosu na kraj prethodne godine i dosegnule razinu od $14,6$ mldr. EUR (Slika 52.). Zamjetno povećanje bruto pričuva uglavnom je bilo rezultat više razine ugovorenih repo poslova. Istovremeno su se neto raspoložive pričuve tek blago povećale ($0,1\%$) te su na kraju siječnja iznosile $12,2$ mldr. EUR.

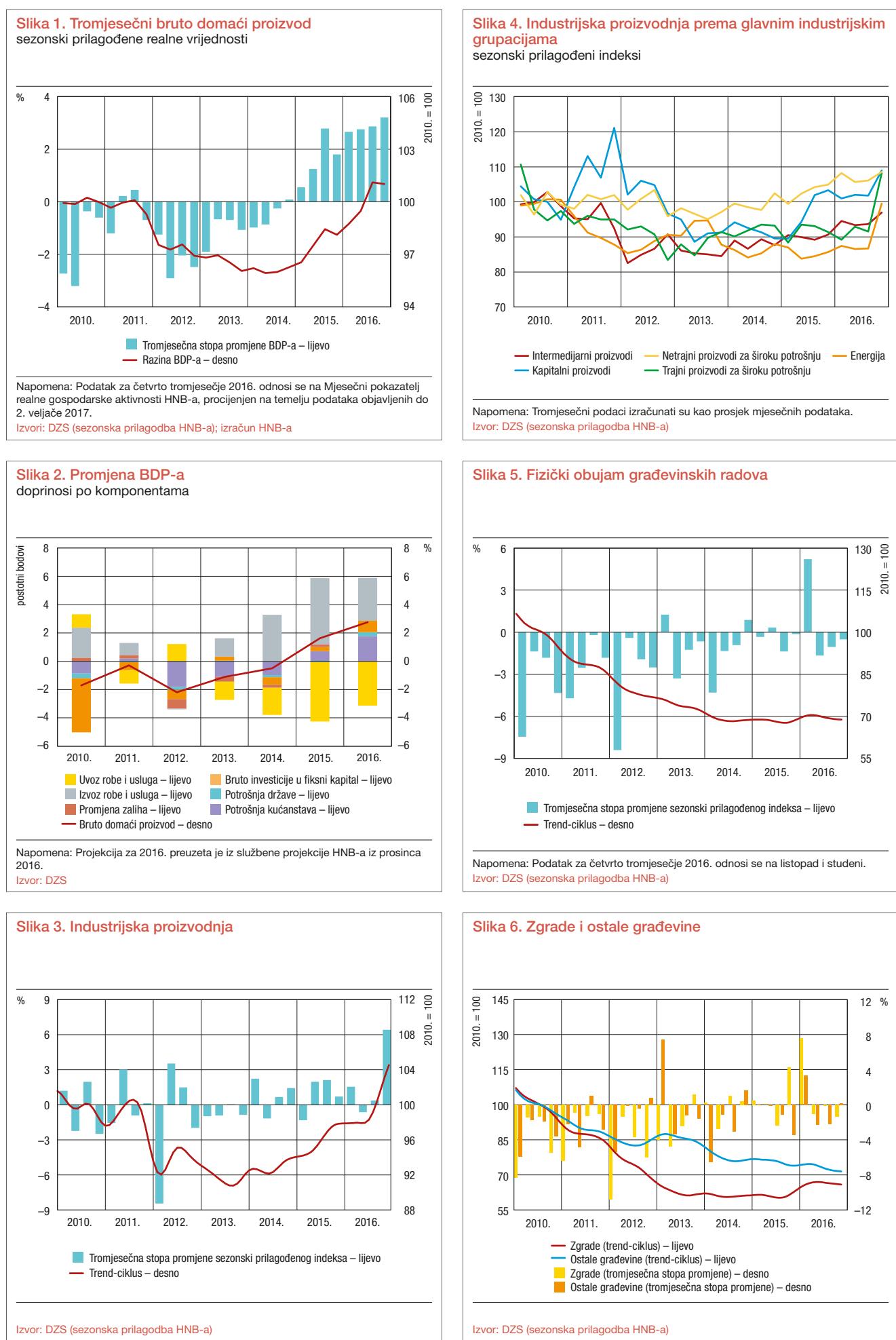
Neto inozemni dug domaćih sektora povećao se u listopadu i studenome 2016. za $0,6$ mldr. EUR (Slika 56.). Pritom je doprinos HNB-a rastu neto inozemnog duga iznosio $0,3$ mldr. EUR zbog smanjenja pričuva uzrokovano trošenjem deviznog depozita središnje države kod HNB-a. Nakon intenzivnog razduživanja u ljetnim mjesecima povećao se i neto inozemni dug kreditnih institucija za $0,2$ mldr. EUR.

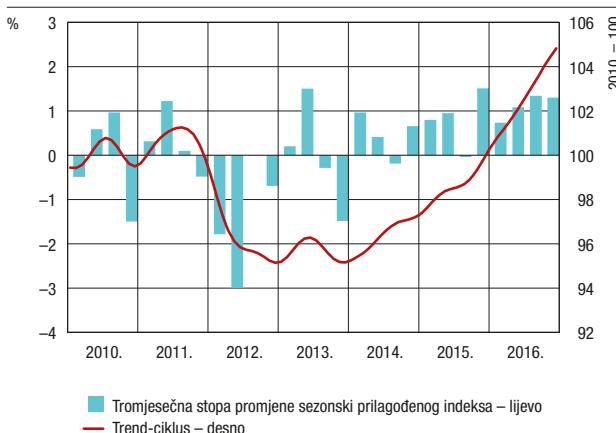
Fiskalni podaci za treće tromjesečje 2016. prema metodologiji ESA 2010 pokazuju kako se nastavila snažna fiskalna konsolidacija iz prvog polugodišta prethodne godine. Ukupni su se prihodi opće države tako u razdoblju od srpnja do rujna povećali za $5,3\%$ u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, dok su rashodi u trećem tromjesečju porasli za 1% . Promatrano prema kategorijama, na prihodnoj je strani primjetan snažan pozitivan doprinos PDV-a (pod utjecajem povoljnih kretanja u turizmu), dok se na rashodnoj strani, uz očekivan nastavak rasta izdataka za zaposlene, visokim porastom u odnosu na isto razdoblje 2015. ističu subvencije, kod kojih se djelomice radi o drugačijoj unutargodišnjoj dinamici isplata.

Dostupni gotovinski podaci Ministarstva finansija (metodologija GFS 2001) za listopad upućuju na nastavak fiskalne prilagodbe i na početku posljednjeg tromjesečja 2016. godine. Tako su prema gotovinskim podacima u listopadu u odnosu na isto razdoblje prethodne godine prihodi porasli, a rashodi se smanjili.

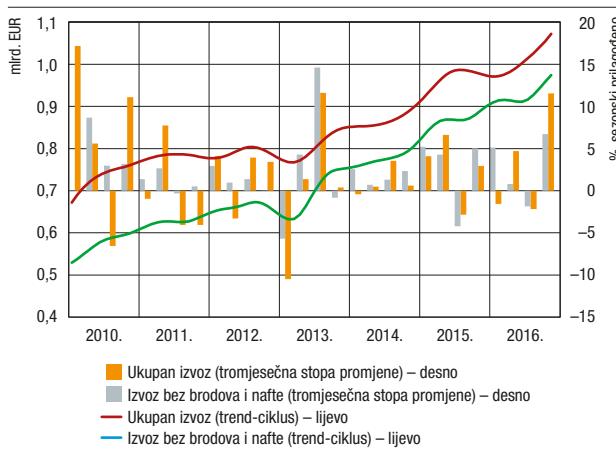
Zbog neočekivano dobrih fiskalnih ostvarenja, u studenome su donesene izmjene i dopune državnog proračuna i financijskih planova proračunskih korisnika na temelju kojih je znatno umanjen očekivani manjak proračuna opće države. Poboljšanje fiskalnih pokazatelja ogleda se i u reakcijama dviju međunarodnih agencija, koje su u prosincu i siječnju promijenile očekivanja za dugoročni kreditni rejting Hrvatske s negativnog na stabilni.

Dug konsolidirane opće države krajem listopada 2016. bio je niži u odnosu na kraj 2015. godine (zbog povoljnih fiskalnih kretanja, ali i aprecijacije kune u odnosu na euro), spustivši se tako na $287,4$ mldr. kuna (Slika 59.). Kada je riječ o strukturi javnog duga, tijekom 2016. došlo je do pozitivnih promjena, u obliku produljenja ročnosti duga kao i rasta udjela kunske dužničkih instrumenata. Osim toga, država je i tijekom drugog polugodišta nastavila povoljno refinancirati svoje obvezne te je zadržala i visoku likvidnost. Nakon dosad najniže kamatne stope ostvarene pri posljednjem izdanju kunske obveznice u srpnju 2016., kamatne stope na trezorske zapise izdavane u trećem i četvrtom tromjesečju zadržale su se na iznimno niskim razinama, a slično se nastavilo i kod izdanja trezorskih zapisa na početku 2017. godine.

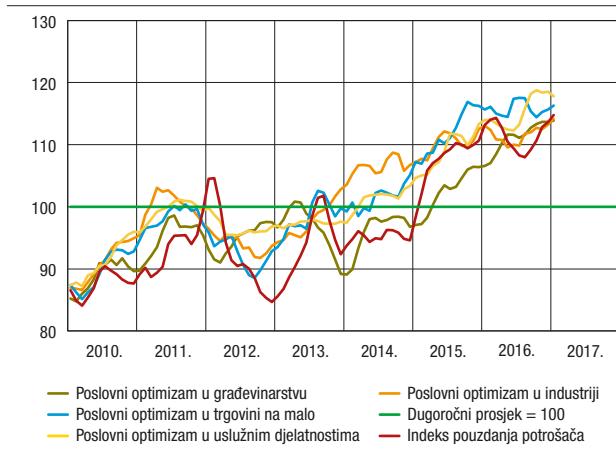

Slika 7. Realni promet od trgovine na malo

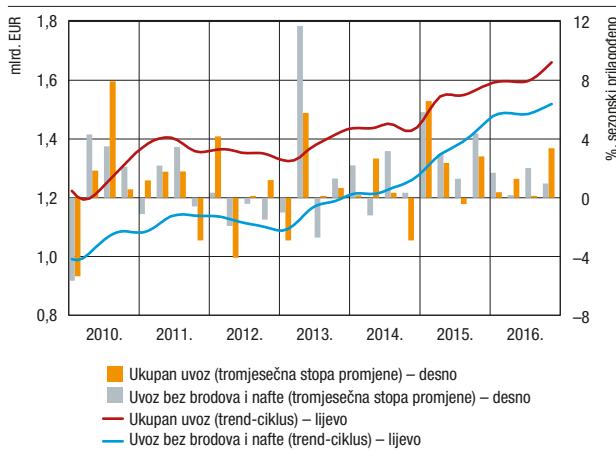
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 10. Robni izvoz (fob) Napomena: Podaci za četvrtu tromjesečje 2016. odnose se na listopad i studeni.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)**Slika 8. Pokazatelji poslovnog optimizma**

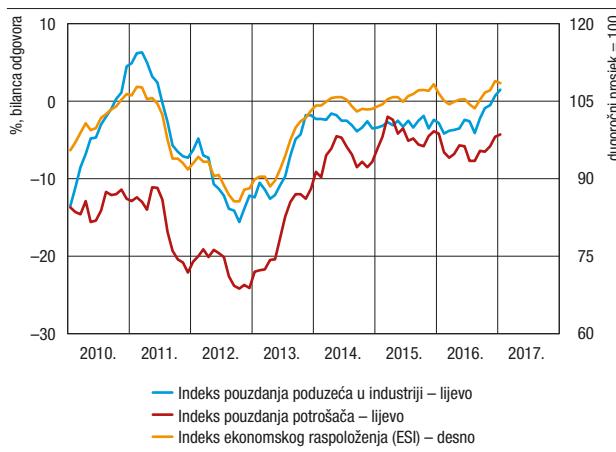
standardizirane desezonirane vrijednosti, tročlani pomicni projekti

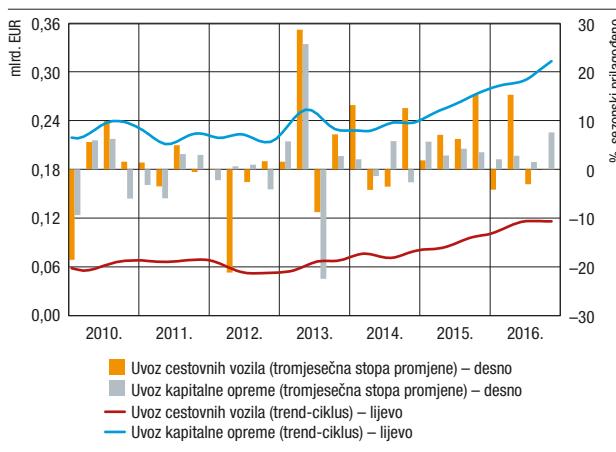
Izvori: Ipsos; HNB (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 11. Robni uvoz (cif) Napomena: Podaci za četvrtu tromjesečje 2016. odnose se listopad i studeni.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)**Slika 9. Indeksi pouzdanja u EU-u**

sezonski prilagođene serije

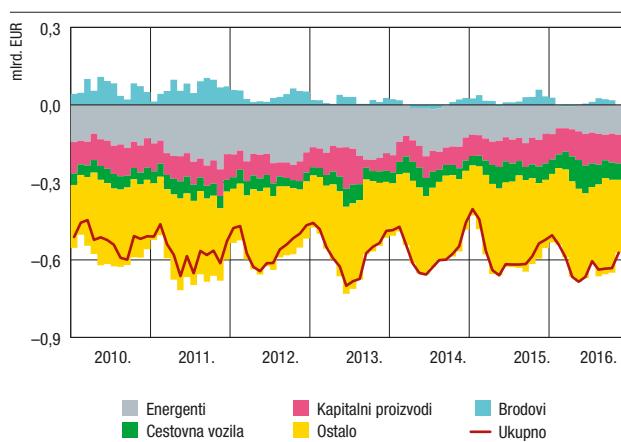
Izvor: Eurostat

Slika 12. Uvoz kapitalne opreme i cestovnih vozila (cif)

Napomena: Uvoz kapitalne opreme odnosi se na odsjeke SMTK-a 71-77. Podaci za četvrtu tromjesečje 2016. odnose se na listopad i studeni.

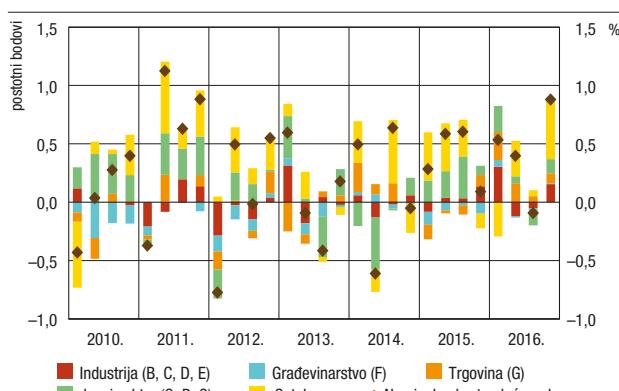
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 13. Saldo robne razmjene
tročlani pomicni prosjeci mjesecnih podataka

Izvor: DZS

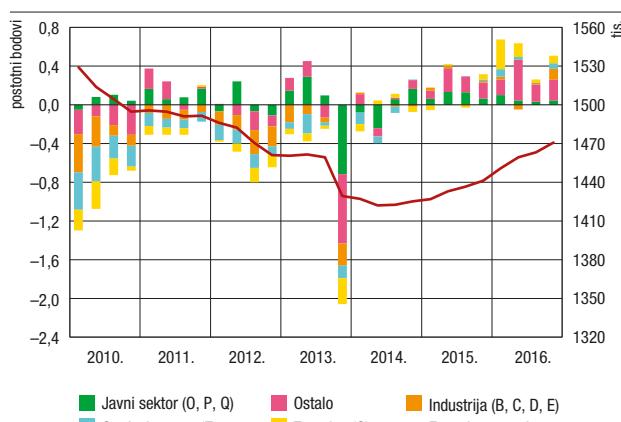
Slika 16. Prosječna nominalna bruto plaća po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, doprinosi tromjesečnoj stopi promjene

Napomena: Podaci o prosječnoj nominalnoj bruto plaći po djelatnostima odnose se na podatke prikupljene iz obrasca RAD-1, a od siječnja 2016. na podatke prikupljene iz obrasca JOPPD. Podatak za četvrtu tromjeseče 2016. odnosi se na listopad i studeni.

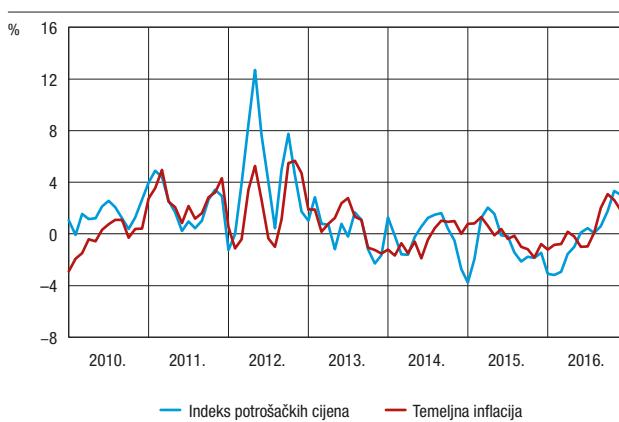
Izvor: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 14. Zaposlenost po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, doprinosi tromjesečnoj stopi promjene

Izvor: HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

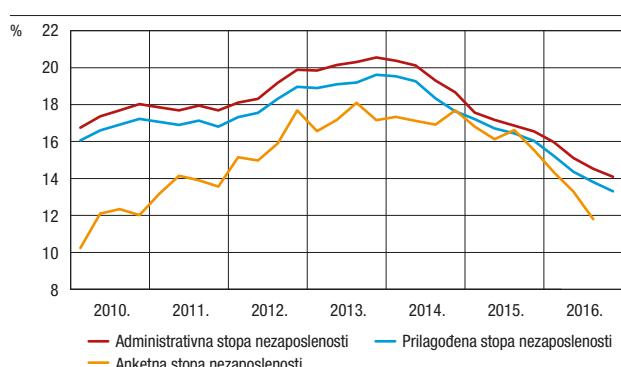
Slika 17. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija
mjesecne stope promjene na godišnjoj razini^a

^a Mjesечna stopa promjene izračunata je iz tromjesečnoga pomicnog prosjeka sezonski prilagođenih indeksa potrošačkih cijena.

Izvor: DZS; izračun HNB-a

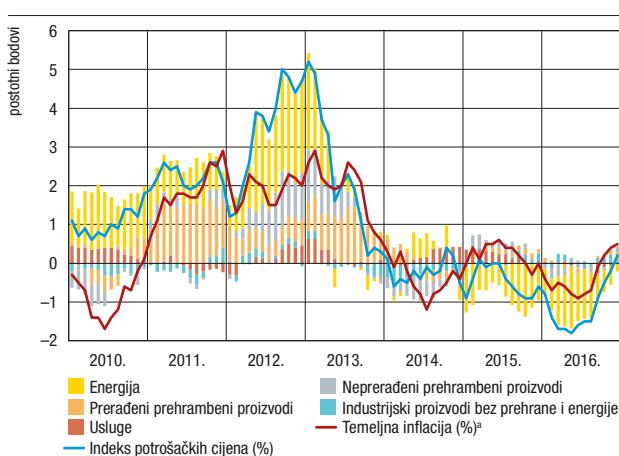
Slika 15. Stope nezaposlenosti
sezonski prilagođeni podaci

Napomena: Pri izračunu administrativne stope nezaposlenosti od siječnja 2015. koriste se podaci o zaposlenosti prikupljeni iz obrasca JOPPD. Prilagođena stopa nezaposlenosti procjena je HNB-a i računa se kao udio broja administrativno nezaposlenih u aktivnom stanovništvu (nezaposlene osobe i osiguranici HZMO-a). Podaci o administrativnoj stoci nezaposlenosti za četvrtu tromjeseče odnose se na listopad i studeni.

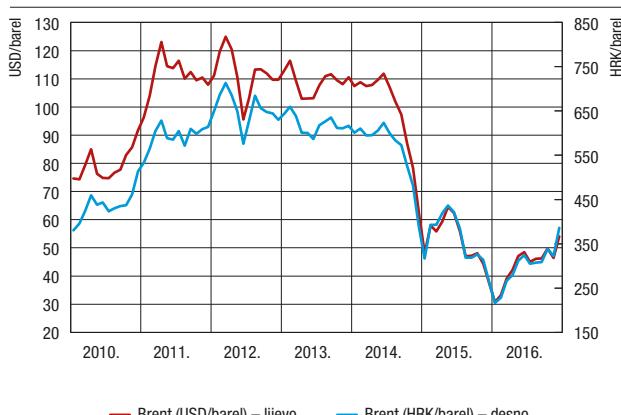
Izvor: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 18. Godišnje stope inflacije i doprinosi komponenata inflaciji potrošačkih cijena

^a Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda ni cijene proizvoda koje su administrativno regulirane.

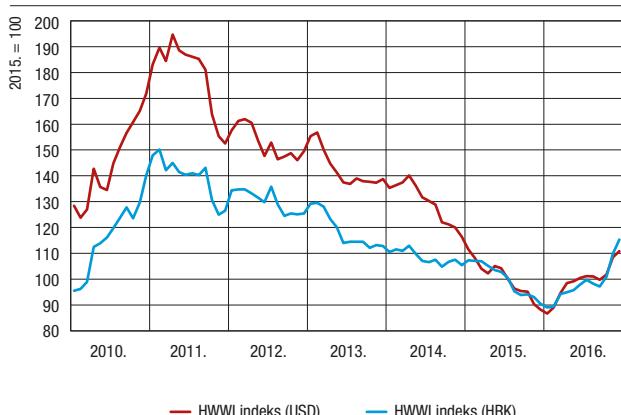
Izvor: DZS; izračun HNB-a

Slika 19. Cijene sirove nafte (Brent)

Izvor: Bloomberg; izračun HNB-a

Slika 21. Nominalni dnevni tečaj kune prema euru, američkom dolaru i švicarskom franku, srednji tečaj HNB-a

Izvor: HNB

Slika 20. HWWI indeks cijena sirovina (bez energenata)

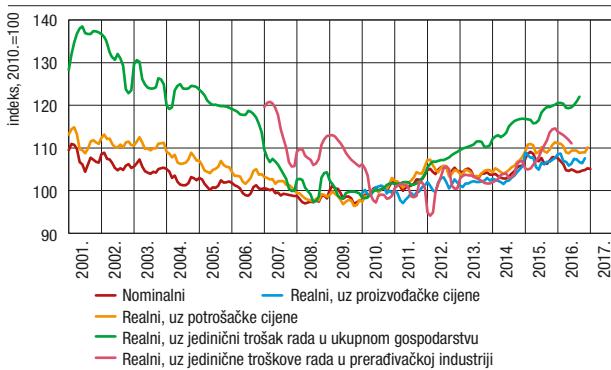
Izvor: HWWI; izračun HNB-a

Tablica 1. Cjenovni pokazatelji
godišnje i mjesecne stope promjene

	Godišnje stope		Mjesecne stope	
	XI. 16.	XII. 16.	XII. 15.	XII. 16.
Indeks potrošačkih cijena i njegove komponente				
Ukupni indeks	-0,2	0,2	-0,6	-0,2
Energija	-2,9	-1,1	-0,6	1,2
Neprerađeni prehrabeni proizvodi	-0,1	1,7	-0,3	1,5
Prerađeni prehrabeni proizvodi (uključujući alkohol i duhan)	0,5	1,0	-0,5	0,0
Industrijski proizvodi bez prehrane i energije	0,9	0,2	-1,5	-2,2
Usluge	-0,2	-0,1	0,1	0,2
Ostali cjenovni pokazatelji				
Temeljna inflacija	0,4	0,5	-0,7	-0,6
Indeks proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu	-3,1	-0,1	-1,4	1,7
Cijene sirove nafte Brent (USD)	4,5	43,3	-15,1	16,4
HWWI agregatni indeks cijena sirovina (bez energenata) ^a	20,0	25,6	-2,3	2,2

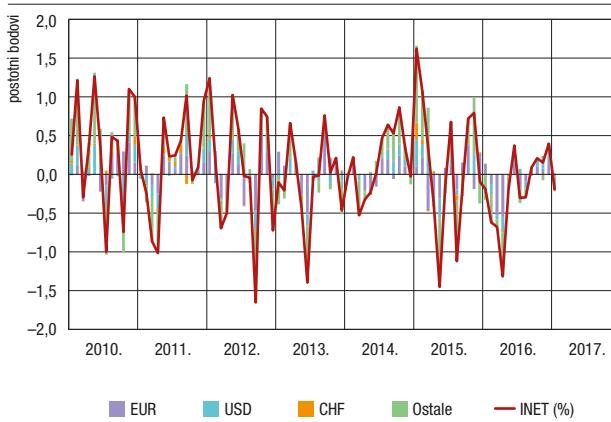
^a Indeks se izračunava na temelju cijena sirovina izraženih u američkim dolارima.

Izvor: DZS; Bloomberg; HWWI

Slika 22. Nominalni i realni efektivni tečajevi kune

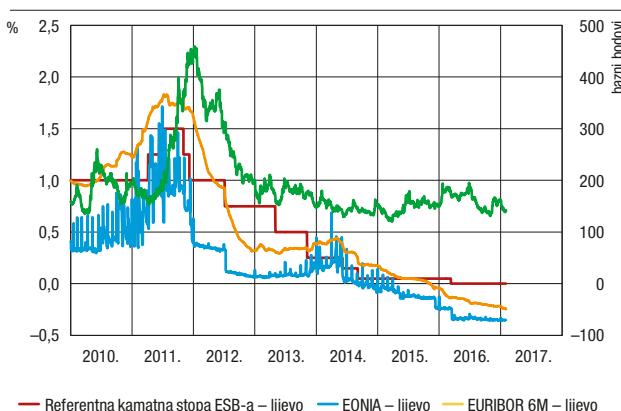
Napomena: Realni efektivni tečaj kune uz proizvođačke cijene uključuje hrvatski indeks proizvođačkih cijena industrije na nedomaćem tržištu koji je raspoloživ od siječnja 2010. Jedinični trošak rada izračunat je kao omjer isplaćenih naknada po zaposleniku i produktivnosti rada (izražena kao BDP po zaposlenom), dok su realni efektivni tečajevi kune uz jedinične troškove rada dobiveni interpolacijom tromjesečnih vrijednosti. Pad indeksa označuje efektivnu aprecijaciju kune.

Izvor: HNB

Slika 23. Doprinosi^a pojedinih valuta mjesecnoj stopi promjene prosječnog indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune (INET)^a Negativne vrijednosti označuju doprinos aprecijaciji INET-a.

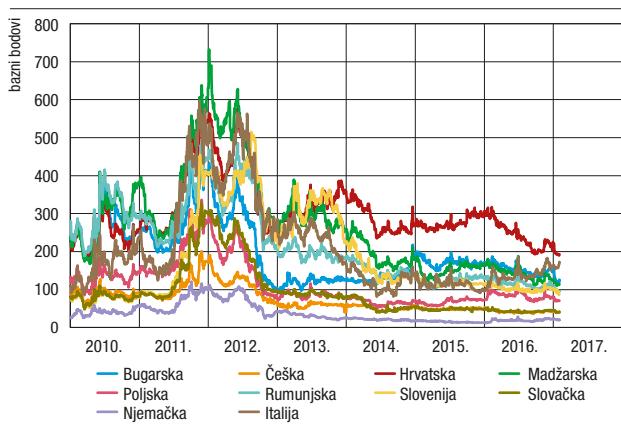
Izvor: HNB

Slika 24. Kamatne stope na euro i prosječna razlika prinosa na obveznice europskih zemalja s tržistima u nastajanju

Izvor: ESB; Bloomberg; J. P. Morgan

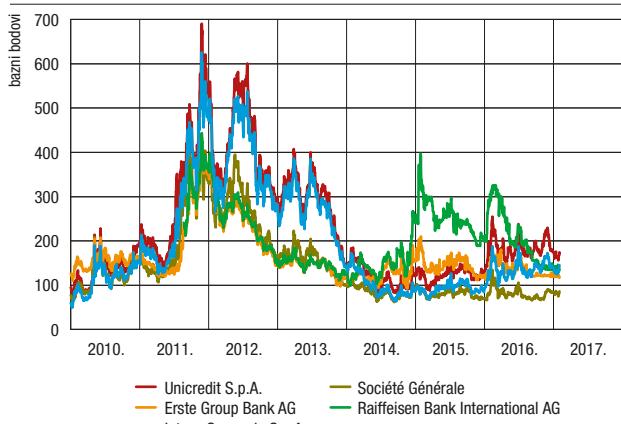
Slika 25. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za petogodišnje državne obveznice odabranih zemalja

Napomena: Premija osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji relativni iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavateljem nekog instrumenta.

Izvor: S&P Capital IQ

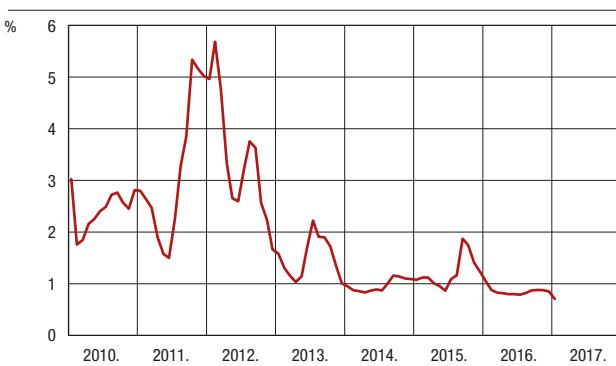
Slika 26. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za odabранe banke majke domaćih banaka

Izvor: S&P Capital IQ

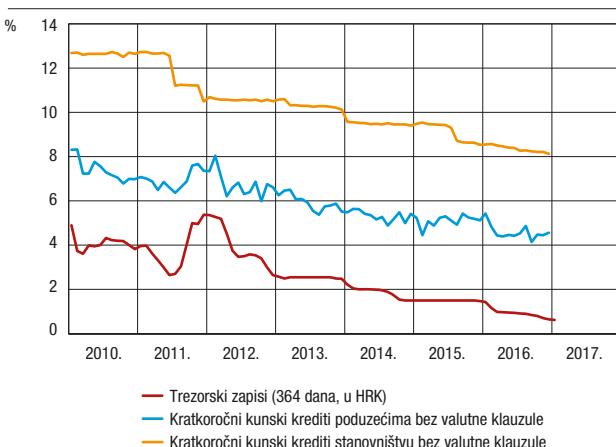
Slika 27. Kamatne stope kotirane na međubankarskom tržištu (ZIBOR 3 mј.)

mjesecični prosjeci jednostavnih dnevnih prosjeka kotacija banaka

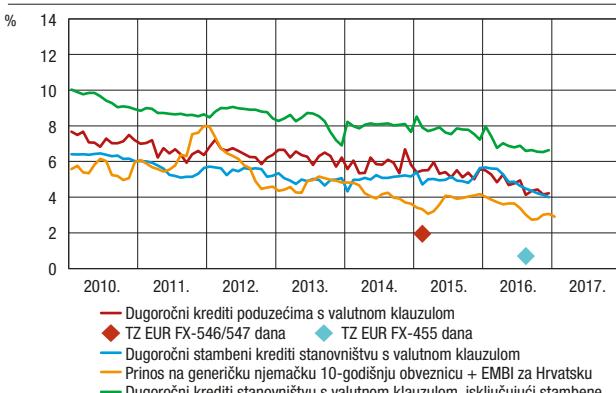
Izvor: HNB

Slika 28. Kratkoročni troškovi financiranja u kunama bez valutne klauzule

Izvor: MF; HNB

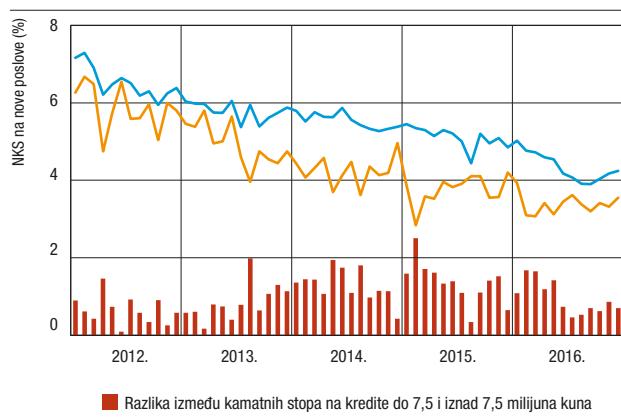
Slika 29. Dugoročni troškovi financiranja u kunama uz valutnu klauzulu i devizama

Napomena: EMPI je indeks (engl. Emerging Market Bond Index) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržistima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

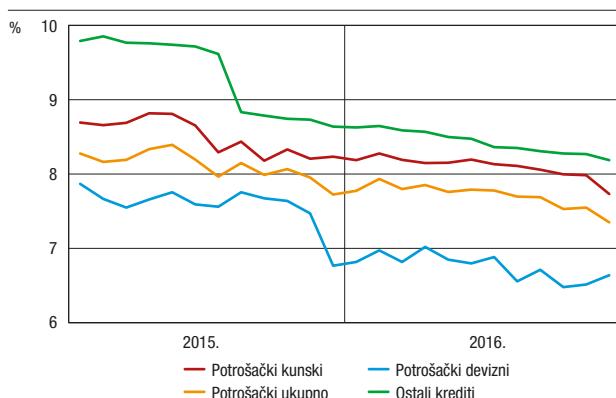
Izvor: MF; Bloomberg; HNB

Slika 30. Kamatne stope banaka na kredite nefinancijskim poduzećima prema iznosu

Izvor: HNB

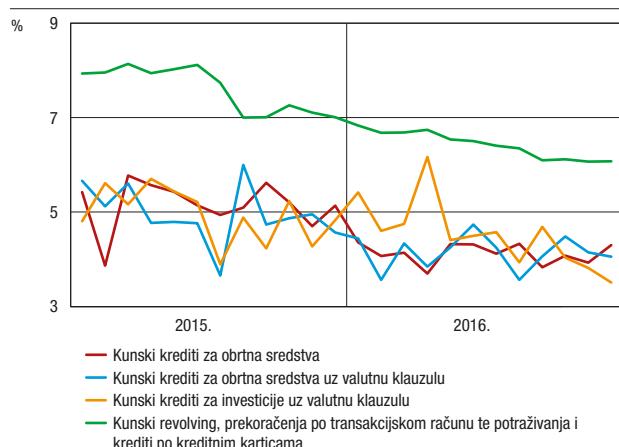
Slika 33. Kamatne stope na prvi put ugovorene potrošačke i ostale kredite stanovništvu

Napomena: Potrošački krediti uključuju ukupne kredite stanovništvu, osim stambenih i ostalih. Ostali krediti stanovništvu uključuju kredite po kreditnim karticama, prekoračenja po transakcijskom računima, revolving kredite te potraživanja s osnove kartica s odgodom plaćanja (engl. charge card) te su gotovo isključivo kunski.

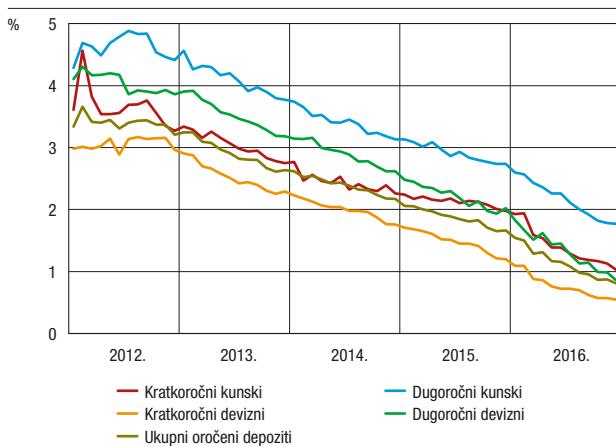
Izvor: HNB

Slika 31. Kamatne stope na prvi put ugovorene kredite poduzećima

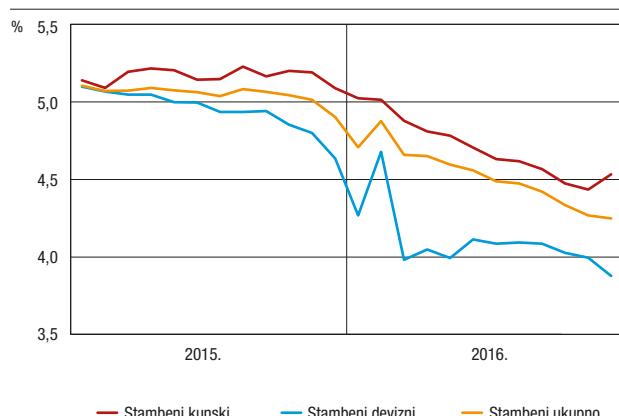
Izvor: HNB

Slika 34. Kamatne stope na oročene depozite stanovništva

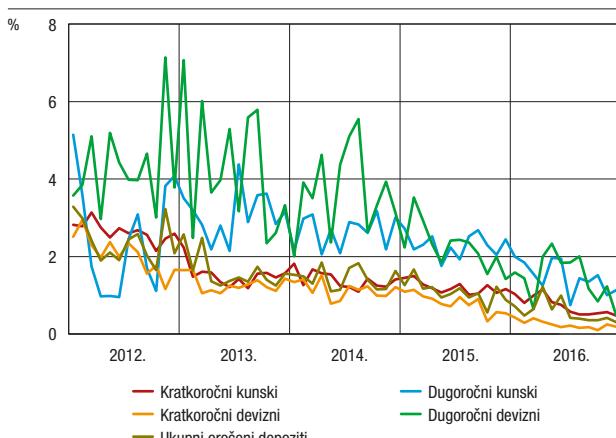
Izvor: HNB

Slika 32. Kamatne stope na prvi put ugovorene stambene kredite stanovništvu

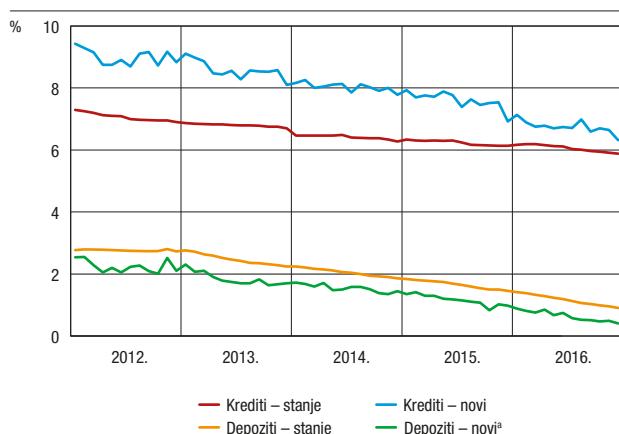
Izvor: HNB

Slika 35. Kamatne stope na oročene depozite poduzeća

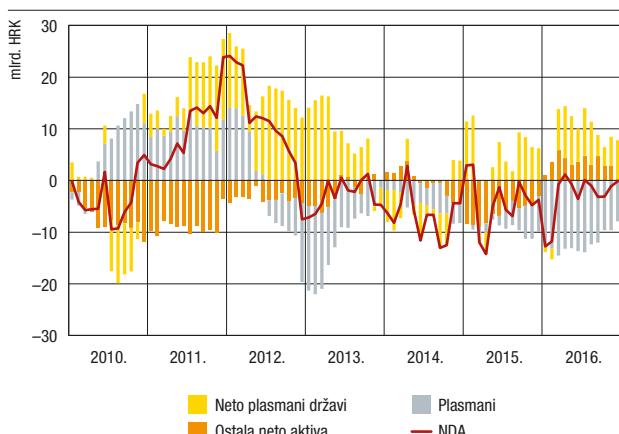
Izvor: HNB

Slika 36. Prosječne kamatne stope na kredite (bez revolving kredita) i depozite

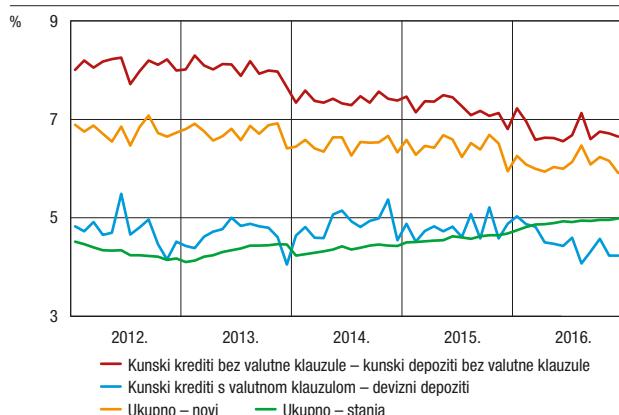
^a Za orocene depozite kamatne stope na nove poslove vagane su njihovim stanjima.
Izvor: HNB

Slika 39. Neto domaća aktiva, struktura apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

Izvor: HNB

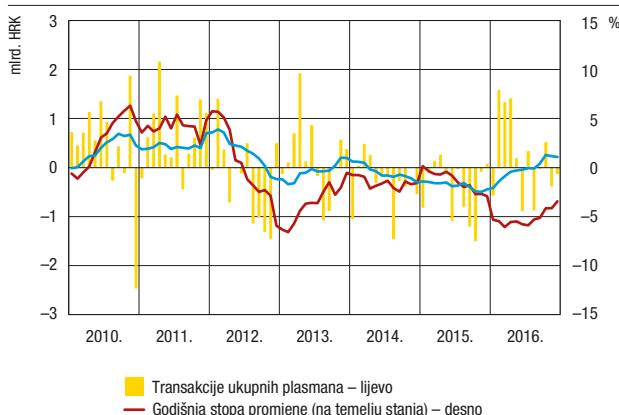
Slika 37. Razlike između kamatnih stopa na kredite (bez revolving kredita) i kamatnih stopa na depozite

Napomena: Razliku između prosječnih kamatnih stopa na kredite i prosječnih kamatnih stopa na depozite treba razlikovati od neto kamatne marže (omjera razlike kamatnih prihoda i kamatnih rashoda i ukupne imovine kreditnih institucija).

Izvor: HNB

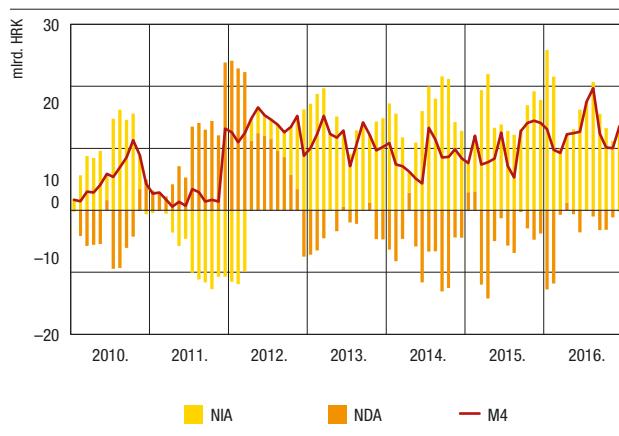
Slika 40. Plasmani

Izvor: HNB

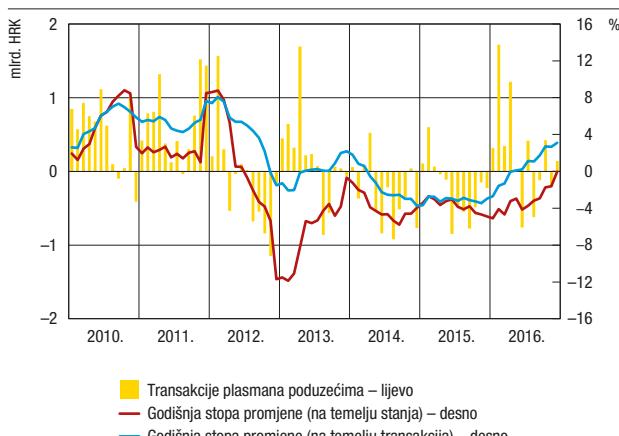
Slika 38. Neto inozemna aktiva, neto domaća aktiva i ukupna likvidna sredstva (M4)

apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

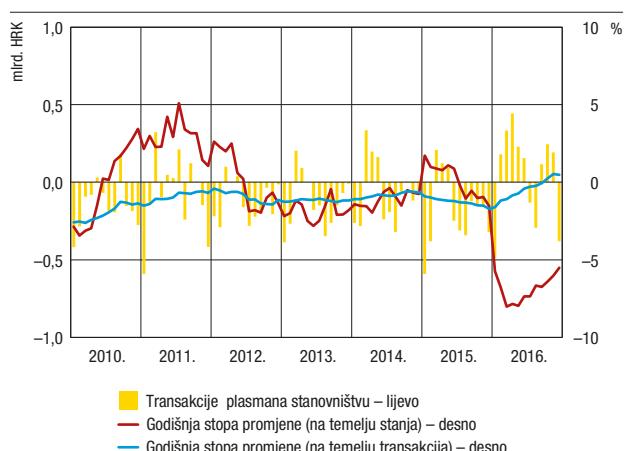
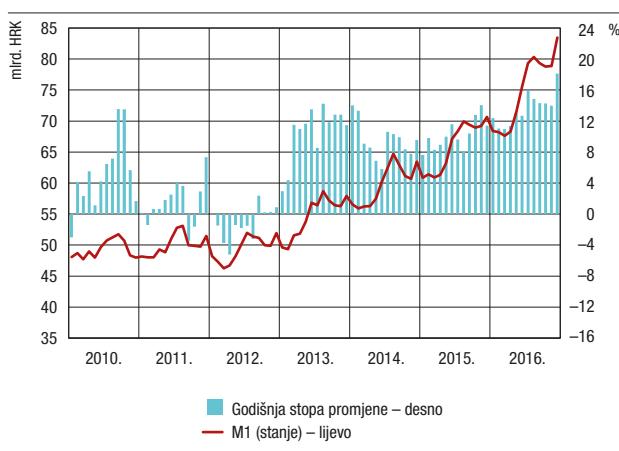
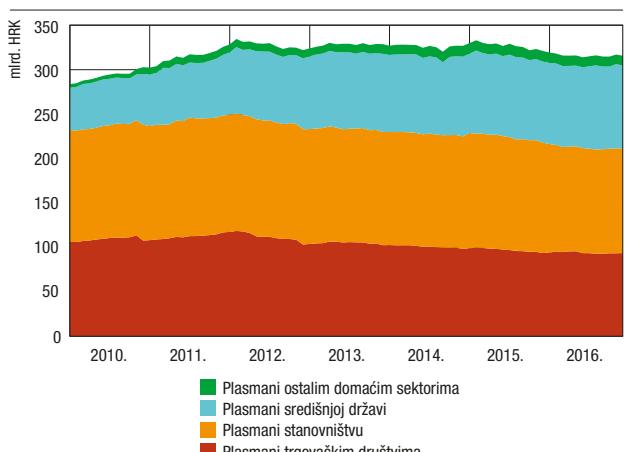
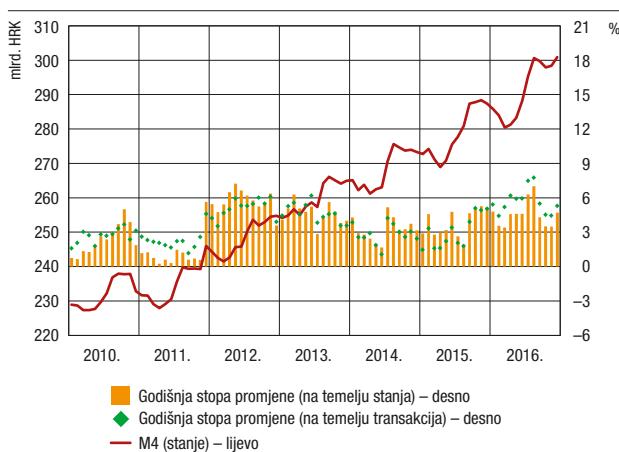
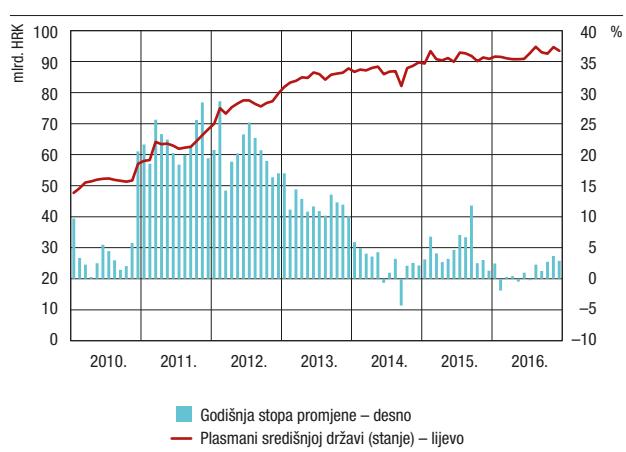
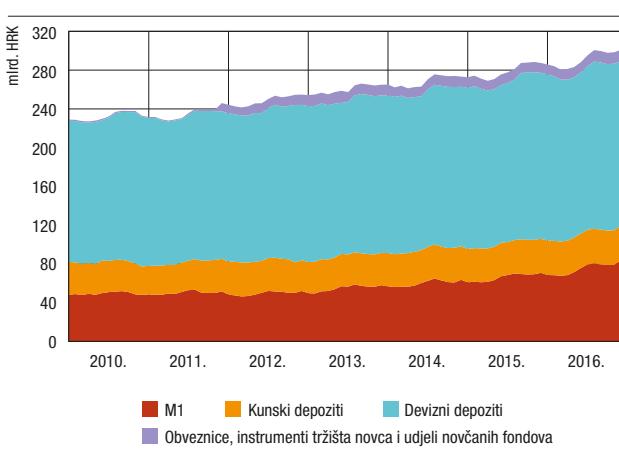

Izvor: HNB

Slika 41. Plasmani poduzećima

Izvor: HNB

Slika 42. Plasmani stanovništvu**Slika 45. Novčana masa****Slika 43. Struktura plasmana kreditnih institucija****Slika 46. Ukupna likvidna sredstva (M4)****Slika 44. Plasmani kreditnih institucija i novčanih fondova središnjoj državi****Slika 47. Struktura monetarnog agregata M4**

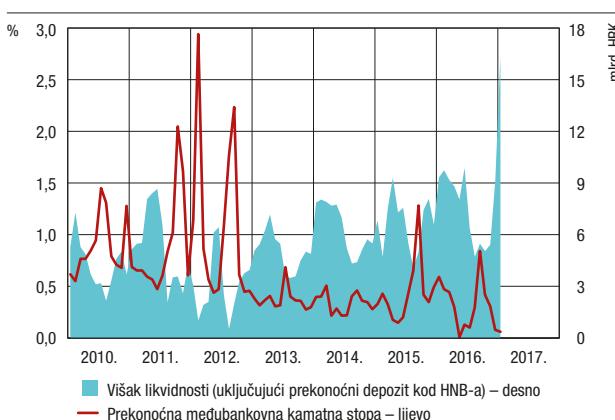
Tablica 2. Platna bilanca^a

preliminarni podaci, u milijunima eura

	2015.	I. – IX. 2015.	I. – IX. 2016.	Indeksi	
				2015. / 2014.	I. – IX. 2016. / I. – IX. 2015.
Tekuće transakcije	2.236,2	2.695,1	1.923,1	246,8	71,4
Kapitalne transakcije	310,6	161,7	304,2	442,0	188,2
Financijske transakcije (bez pričuve)	1.161,3	1.339,5	2.244,6	116,7	167,6
Međunarodne pričuve HNB-a	745,3	550,5	-694,6	–	–
Neto pogreške i propusti	-640,1	-966,8	-677,4	125,2	70,1

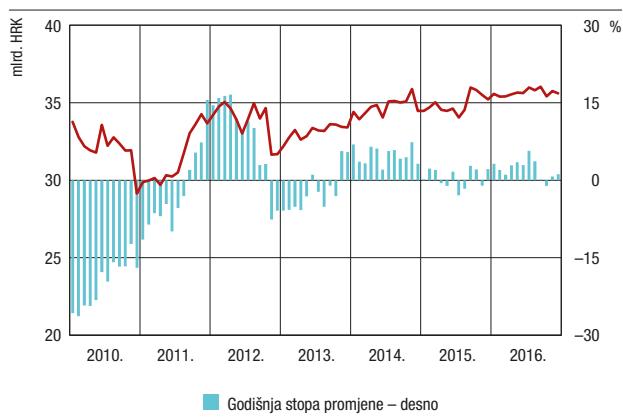
^a Prema šestom izdanju Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6)

Izvor: HNB

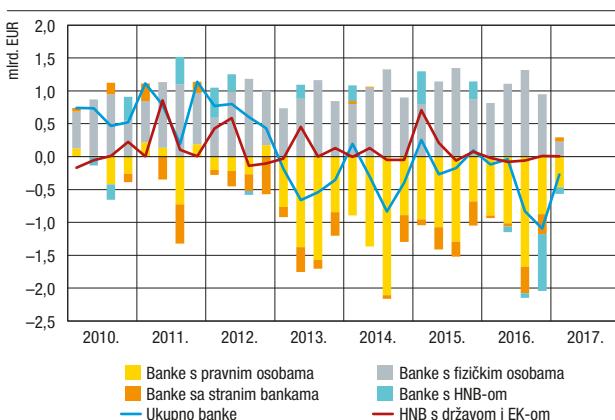
Slika 50. Likvidnost banaka i prekonoćna međubankovna kamatna stopa

Napomena: Višak likvidnosti jest razlika između stanja na računima za namiru poslovnih banaka kod HNB-a i iznosa koji banke moraju održavati na tim računima prema obračunu obvezne pričuve.

Izvor: HNB

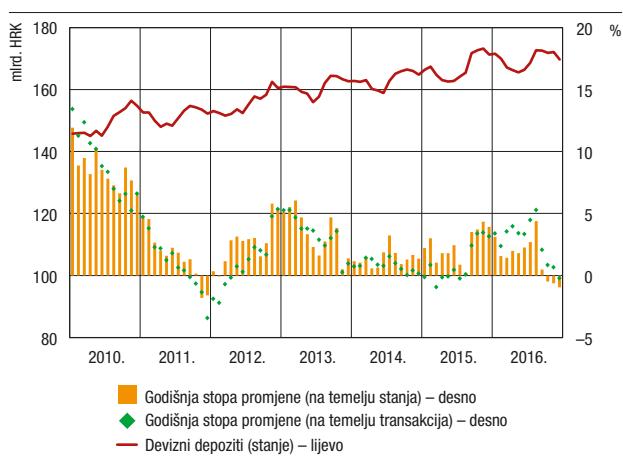
Slika 48. Kunski štedni i oročeni depoziti

Izvor: HNB

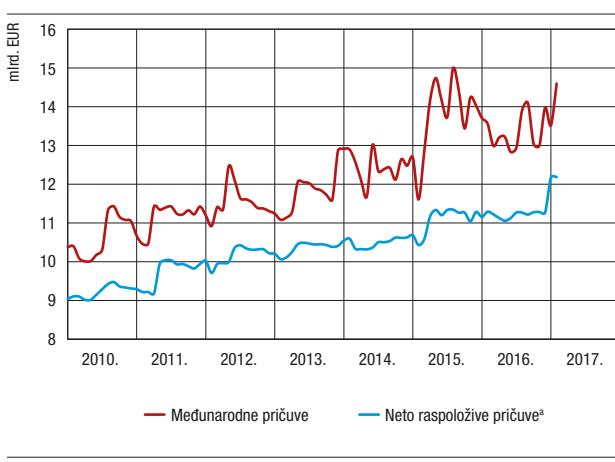
Slika 51. Promptne (SPOT) transakcije na deviznom tržištu (neto promet)

Napomena: Positivne vrijednosti označuju neto kupnju, a negativne vrijednosti neto prodaju. Pravne osobe uključuju državu. Podaci za prvo tromjesečje 2017. odnose se na siječanj.

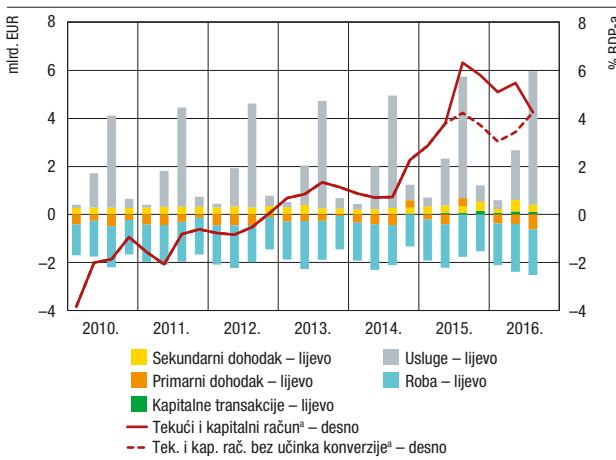
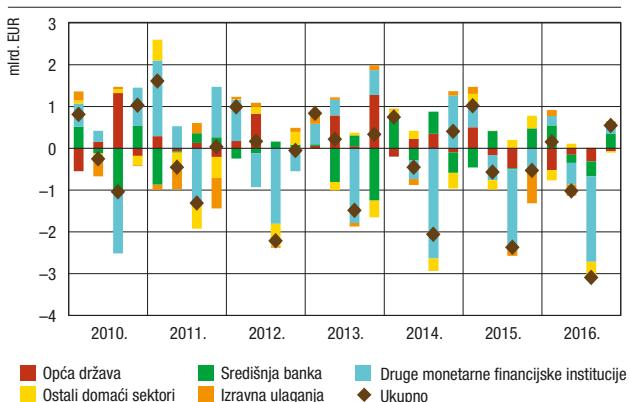
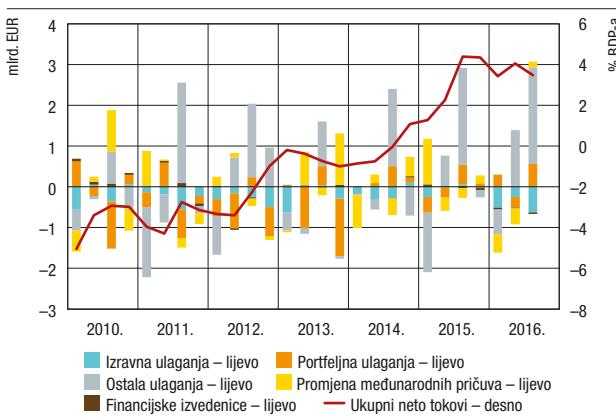
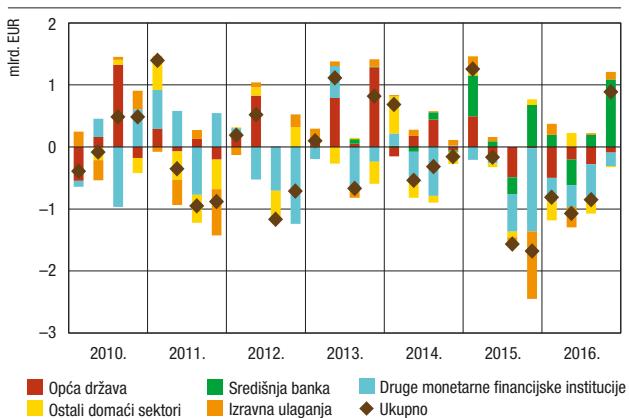
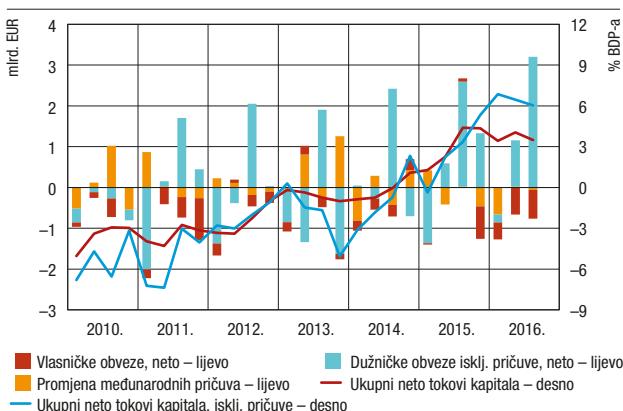
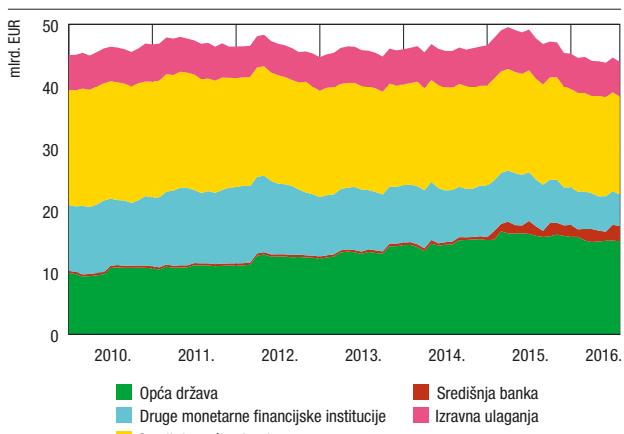
Izvor: HNB

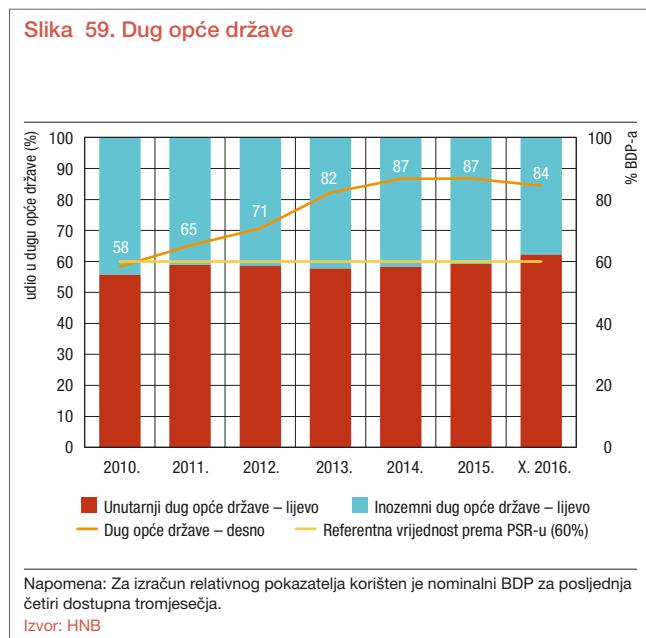
Slika 49. Devizni depoziti

Izvor: HNB

Slika 52. Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke tekući tečaj^a NRP = međunarodne pričuve – devizna inozemna pasiva – devizni dio obvezne pričuve – devizni depoziti države

Izvor: HNB

Slika 53. Tokovi na tekućem i kapitalnom računu**Slika 56. Transakcije neto inozemnog duga****Slika 54. Tokovi na finansijskom računu prema vrsti ulaganja****Slika 57. Transakcije bruto inozemnog duga****Slika 55. Tokovi na finansijskom računu prema vlasničko-dužničkom odnosu****Slika 58. Bruto inozemni dug na kraju razdoblja**

Tablica 3. Saldo konsolidirane opće države

prema metodologiji ESA 2010, u milijunima kuna

	I. – IX. 2015.	I. – IX. 2016.
Ukupni prihodi	108.293	118.822
Izravni porezi	13.745	15.624
Neizravnvi porezi	49.588	53.223
Socijalni doprinosi	29.642	30.430
Ostalo	15.318	19.545
Ukupni rashodi	116.876	118.872
Socijalne naknade	40.772	41.116
Subvencije	4.437	5.425
Kamate	8.921	8.701
Naknade zaposlenicima	28.247	29.072
Intermedijska potrošnja	20.039	19.094
Investicije	7.861	7.980
Ostalo	6.600	7.483
Neto pozajmljivanje (+) / zaduživanje (-)	-8.583	-51

Izvor: Eurostat; DZS

Tablica 4. Neto zaduživanje konsolidirane središnje države
prema metodologiji GFS 2001, u milijunima kuna

	I. – X. 2015.	I. – X. 2016.
1. Prihodi	104.763	113.442
2. Prodaja nefinansijske imovine	408	94
3. Rashodi	108.552	109.854
4. Nabava nefinansijske imovine	3.520	3.221
5. Neto zaduživanje (1+2-3-4)	-6.902	461

Izvor: MF; izračun HNB-a

Tablica 5. Promjena duga opće države
u milijunima kuna

	I. – X. 2015.	I. – X. 2016.
Ukupna promjena duga	4.011	-2.130
Promjena unutarnjeg duga	4.471	7.432
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	-5.092	-1.105
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	9.230	14.323
– Krediti	333	-5.786
Promjena inozemnog duga	-460	-9.562
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	-577	-49
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	3.461	-8.445
– Krediti	-3.344	-1.068

Dodatak:

Promjena ukupno izdanih jamstava	-794	1.647
----------------------------------	------	-------

Izvor: HNB

Kratice i znakovi

Kratice

b. b.	– bazni bod
BDP	– bruto domaći proizvod
BDV	– bruto dodana vrijednost
BEA	– Ured SAD-a za ekonomske analize (engl. <i>U. S. Bureau of Economic Analysis</i>)
BIS	– Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)
BZ	– blagajnički zapisi
CDS	– premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. <i>credit default swap</i>)
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka
dep.	– depoziti
d. n.	– drugdje nespomenuto
DZS	– Državni zavod za statistiku
EK	– Europska komisija
EMU	– Ekonomski i monetarni unija
engl.	– engleski
ESB	– Europska središnja banka
EU	– Europska unija
Fed	– američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)
fik.	– fiksni
FISIM	– posredno mjerene naknade za uslugu finansijskog posredovanja
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost
HAC	– Hrvatske autoceste
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor finansijskih usluga
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HC	– Hrvatske ceste
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju
HNB	– Hrvatska narodna banka
HPB	– Hrvatska poštanska banka
HWWI	– Institut za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (njem. <i>Hamburgisches Weltwirtschaftsinstitut</i>)
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
IEA	– Međunarodna agencija za energiju (engl. <i>International Energy Agency</i>)
ILO	– Međunarodna organizacija rada (engl. <i>International Labour Organization</i>)
Ina	– Industrija nafta d.d.
ind.	– industrijski
IPC	– indeks potrošačkih cijena
JTR	– jedinični troškovi rada
MF	– Ministarstvo financija
mil.	– milijun
mlrd.	– milijarda
MMF	– Međunarodni monetarni fond
NDA	– neto domaća aktiva
NIA	– neto inozemna aktiva
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti
OECD	– Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>)
OP	– obvezna pričuva

PDV	– porez na dodanu vrijednost
potr.	– potrošnja
PPI	– indeks cijena pri proizvođačima (engl. <i>Produce Price Index</i>)
PSR	– Pakt o stabilnosti i rastu
RH	– Republika Hrvatska
SDR	– posebna prava vučenja
SKDD	– Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
tis.	– tisuća
T-HT	– T – Hrvatski Telekom d.d.
TNZ	– Tržiste novca Zagreb
tr.	– tromjeseče
TZ	– trezorski zapisi
val.	– valutni

Troslovne označke za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
CNY	– juan renminbi
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– jen
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Dvoslovne označke za zemlje

AT	– Austrija
BE	– Belgija
BG	– Bugarska
CY	– Cipar
CZ	– Češka
DE	– Njemačka
DK	– Danska
EE	– Estonija
ES	– Španjolska
FI	– Finska
FR	– Francuska
GB	– Velika Britanija
GR	– Grčka
HR	– Hrvatska
HU	– Madžarska
IE	– Irska
IT	– Italija
LT	– Litva
LV	– Letonija
MT	– Malta
NL	– Nizozemska
PL	– Poljska
PT	– Portugal
RO	– Rumunjska
SI	– Slovenija
SK	– Slovačka